

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні в Україні досить активно розробляють різноманітні моделі інклюзивної освіти, мета якої полягає в залученні до освітнього простору дітей різних вікових груп з особливими потребами. Поширення процесу інклюзивної освіти дітей з обмеженими можливостями фізичного або психічного здоров'я є не лише відображенням часу, але й забезпечення повної реалізації прав дітей з особливими потребами на якісну освіту [1]. Однак, досі немає єдиного всталеновненого алгоритму, як саме можна зробити всі ЗДО інклюзивними, яким чином можливе залучення всіх (без винятку) дітей, і надання їм можливостей досягати максимально високих (для кожної дитини) результатів ставати повноцінними та повноправними членами своєї спільноти.

Важливою проблемою, що гальмує процес організації інклюзивної освіти в ЗДО, є часто неадекватне ставлення батьків до закладів корекційної освіти: воно або упереджено негативне, або виражається у нерозумінні їх необхідності. Деякі батьки, будучи обізнаними у світових тенденціях, наполягають на праві своєї дитини перебувати у звичайному дитячому садку нарівні зі здоровими однолітками. На перший погляд це бажання має форму справедливого захисту прав дитини. Проте часто батьки не розуміють основного змісту інклюзивної освіти. Справжня інтеграція та інклюзія передбачає обов'язковий психолого-педагогічний супровід дитини фахівцями (вихователь, корекційний педагог, логопед, психолог, лікар, соціальний працівник). Без нього перебування дитини у масовому навчальному закладі набуває стихійності, формальності, яка не лише не приносить користі, а й є шкідливою для дитини, оскільки без одержання відповідної корекційної допомоги психофізичний розвиток дитини лише ускладнюється [2].

У практиці дошкільної освіти часто має місце ситуація, коли при найменших відхиленнях у розвитку чи поведінці дитини (гіперактивність, розлади уваги, порушення емоційно-вольової сфери) вихователі наполегливо нав'язують батькам думку про аномальність дитини і необхідність направлення її у спеціальний навчальний заклад. Ще одним із чинників, що сприяє самій формальній інтеграції, є невелика кількість або й відсутність у маленьких містах і селах закладів корекційної освіти. Батьки часто прагнуть віддати дитину у найближчий до місця проживання дитячий садок, не враховуючи при цьому її можливостей та потреб. Саме тому великого значення набуває формування готовності фахівців ЗДО освіти до інклюзивної освіти дітей [3].

Для практичного здійснення інклюзивної освіти необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних не тільки з матеріальною базою, а й із різними позиціями членів суспільства, і, насамперед, неготовністю вихователів до здійснення своєї професійної діяльності в нових умовах. Для того, щоб ідея інтеграції запрацювала, необхідно, щоб вона стала складовою професійного мислення, що, у свою чергу,

вимагає оволодіння професійними ролями вихователів, які необхідні для здійснення інклюзивної освіти.

Ураховуючи, що дитина, з обмеженими можливостями здоров'я, повинна отримати можливість вільного вибору освітньої установи, кожен педагог повинен бути підготовленим до професійної діяльності в умовах інклюзії [1]. Інклюзивна освіта вимагає від нього іншого рівня підготовки, високого професіоналізму, творчості, не тільки володіння знаннями у сфері спеціальної педагогіки, але і здатністю застосовувати їх у нестандартних ситуаціях. Усе зазначене міститься в понятті «компетентність», яка передбачає цілісний досвід вирішення життєвих і професійних проблем. У цьому ракурсі важливою умовою досягнення професіоналізму є формування «інклюзивної» готовності, що забезпечує можливість вихователю ефективно здійснювати свою професійну діяльність в умовах спільного навчання дітей з особливими освітніми потребами та їх однолітків, які нормально розвиваються.

Аби інклюзія була успішною, потрібно працювати над створенням відповідного освітнього середовища і реалізацію практичних підходів. Насамперед – це розвиток позитивного ставлення (до ідеї інклюзії; до дітей з особливими освітніми потребами та можливостей їх розвитку). Формування позитивного ставлення до інклюзивної освіти необхідно здійснювати на всіх рівнях – від системи навчання студентів вищих педагогічних закладів освіти до системи підвищення кваліфікації вихователів-практиків [3]. Водночас необхідна просвітницька робота у суспільстві та формування відповідної суспільної, громадської думки щодо інклюзії. Визначальним чинником у створенні інклюзивних ЗДО є підтримка ініціативи освітніх систем.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 30.04.2018).
2. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навч.-метод. посіб. /О. О. Патрикєєва та ін. ; під заг. ред. В. І. Шинкаренко. Київ: Плетиди, 2011. 96 с.
3. Засенко В. В. Сучасні проблеми теорії і практики навчання дітей з особливими потребами. *Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько канадський досвід)*. Київ, 2004. С. 25–26.

ІВАНИНА С. М.,
КОМІСАРОВ М.В.,
ТОВКАНЕЦЬ Г.В.

Мукачівський державний університет, Україна

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ ШКОЛЯРІВ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Взаємодія сім'ї і школи є важливою на всіх етапах шкільного життя, але особливої гостроти, особливе значення воно набуває в перші роки перебування дитини в школі, коли вона ще особливо тісно пов'язана з сім'єю. Зі вступом до школи у дитини здійснюється перехід до навчальної діяльності, освоєння нової соціальної позиції, нової ролі учня, розширюється сфера його взаємодії з

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>